

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ / 103
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

**ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ
1784-1974**

Εφημερίδες, Περιοδικά, Δημοσιογράφοι, Εκδότες

Επιμέλεια
ΛΟΥΚΙΑ ΔΡΟΥΛΙΑ – ΓΙΟΥΛΙΑ ΚΟΥΤΣΟΠΑΝΑΓΟΥ

Τόμος Γ΄
Λ - Π

ΑΘΗΝΑ 2008

ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Το ερευνητικό πρόγραμμα «Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου, 1784-1996»

Προλεγόμενα

Εισαγωγικά κείμενα: Τα ιστορικά του ελληνικού Τύπου, 1784-1974

Οι συνεργάτες του τόμου

Εκδοτικό σημείωμα

Βιβλιογραφικές Βραχυγραφίες - Συντομογραφίες - Αρκτικόλεξα

Λήμματα Α-Δ

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΟΜΟΣ

Οι συνεργάτες του τόμου

Βιβλιογραφικές Βραχυγραφίες - Συντομογραφίες - Αρκτικόλεξα

Λήμματα Ε-Κ

ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Οι συνεργάτες του τόμου

Βιβλιογραφικές Βραχυγραφίες - Συντομογραφίες - Αρκτικόλεξα

Λήμματα Λ-Π

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Οι συνεργάτες του τόμου

Βιβλιογραφικές Βραχυγραφίες - Συντομογραφίες - Αρκτικόλεξα

Λήμματα Ρ-Ω

Λήμματα Α-Ζ (Ξενόγλωσσοι τίτλοι)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Οι Ενώσεις Τύπου

Περίγραμμα νομοθεσίας περί Τύπου

Βιβλιογραφία

Ευρετήριο τόπων έκδοσης

Φωτογραφικό ένθετο

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην περίοδο 1922-1928 συνεργάστηκε επίσης ως συντάκτης της σατιρικής εφ. *Μικρούλα* της Λεμεσού.

Εκτός από δημοσιογράφος διακρίθηκε και ως σατιρικός, λυρικός και πατριώτης ποιητής. Ποιήματά του έχουν δημοσιευθεί σε εφημερίδες και περιοδικά της Κύπρου. Ήταν πνευματώδης, πολυγραφότατος, με ρητορική δεινότητα και ευλωτία. Από την πλούσια λογοτεχνική παραγωγή του εκδόθηκαν οι ποιητικές συλλογές *Σατιρικά Ποιήματα* (Λεμεσός 1935) και *Σκλάβια Ελλάδα* (Λεμεσός 1941).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: π. *Κυπριακά Γράμματα*, τ. Α' (1934-1935), 630-631· εφ. *Ελευθερία*, 24 Νοε. 1955· εφ. *Έθνος*, 24 Νοε. 1955· εφ. *Παρατηρητής*, 24 Νοε. 1955· Α. Παυλίδης, *Κυπριακή εγκυκλοπαίδεια*, τ. ΙΑ', σ. 335-336· Ένωση Συντακτών Κύπρου, *Στυλοβάτης της Κυπριακής Δημοσιογραφίας*, Λευκωσία 1968, σ. 45· Αρ. Λ. Κουδουνάρης, *Βιογραφικών Λεξικών Κυπρίων 1800-1920*, Λευκωσία 2001, σ. 319.

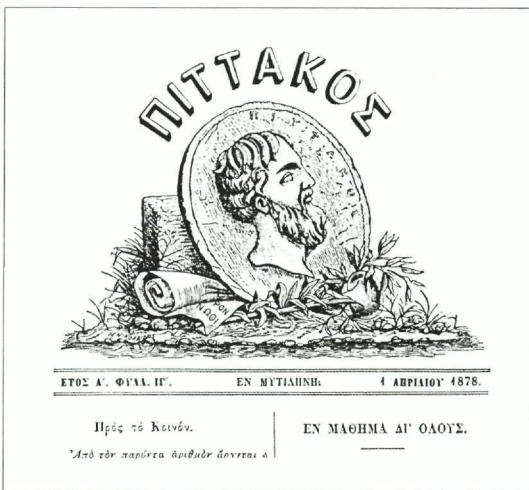
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑ. ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Πιττακός

Σύγγραμμα ποικίλων γνώσεων. Μυτιλήνη, 1 Οκτ. 1877 - 15 Σεπτ. 1879, αρ. τχ. 1-48. Εκδότης: Γαβριήλ Χααραλαμπίδη-Φίλιος. Μότο: «Δίδασκε και μάνθανε το άμεινον. Πιττακός». Δεκαπενθήμερο περιοδικό (1^η και 15^η κάθε μήνα), σε τεύχη των δεκαέξι σελίδων, με συνεχή αρίθμηση (384 σ. για κάθε χρόνο-τόμο), δίστηλο, διαστάσεων 25x18 εκ. Τυπωνόταν αρχικά στο τυπογραφείο «Η Λέσβος» του Γ. *Αρχοντόπουλου, αργότερα σε άλλο τυπογραφείο.

Από το 1877 έως το 1881 κυκλοφόρησαν στην πόλη της Μυτιλήνης τρία περιοδικά, ανάμεσα στα οποία ο *Πιττακός* είναι το μακροβιότερο· τα άλλα είναι τα π. *Πανδέκτης* του Χριστόφορου Λαίλιου (30 Απρ. 1879 - 30 Μαρτ. 1880, σε μηνιαία τεύχη) και **Σαφρώ* του Γεωργίου Αρχοντόπουλου.

Ο *Πιττακός* του ελληνοδιδάσκου Γαβριήλ Χααραλαμπίδη-Φίλιου στους τρεις τόμους του περιέχει κυρίως ύλη εγκυκλοπαιδική, και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο εκδότης του: «προς αναπλήρωσιν και επίρρωσιν της εκπαιδύσεως εν ταις κοινωνίαις προτιθέμεθα την έκδοσιν του συγγράμματος τούτου εις φυλλάδια, σκοπός του οποίου είναι να διαδίδη δι' ύλην απλού και εις πάντα καταληπτού αναγνώματα την ηθικήν και διανοητικήν μόρφωσιν επιδιώκοντα, να υπομνησκη τα καθήκοντα του ανθρώπου

προς τον Θεόν, τον πλησίον, εαυτόν, την Εκκλησίαν, την οικογένειαν και την Πατρίδα». Κυριαρχεί η ποίηση, αλλά υπάρχουν ακόμα αφηγήματα, ανιγμάτα, γρίφοι, ανέκδοτα και γενικά ψυχαγωγική ύλη.

Οι συνεργάτες του είναι δύσκολο να εντοπισθούν επειδή τα περισσότερα άρθρα είναι ανυπόγραφα ή με αρχικά. Πάντως εντοπίζονται εκτός από τον εκδότη και οι Δ. Βερναρδάκης, Μιχ. Γριμάνης, Γεώργιος-Αριστείδης Πάππης, Σταύρος Τάξης, Σταύρος Καρυδώνης, Ι. Κόντος, Γρηγόριος Γώγος, Αριστομένης Σταυρίδης κ.ά.

Ο Γαβριήλ Χααραλαμπίδης κατάγονταν από το χωριό Φίλια (απ' όπου και το Φίλιος του ονόματός του) της δυτικής Λέσβου και γεννήθηκε πιθανώς το 1849, ενώ είναι άγνωστο το έτος θανάτου του. Υπήρξε δάσκαλος σε ελληνικό σχολείο και γνώριζε ξένες γλώσσες, γι' αυτό και έχει δημοσιεύσει στο περιοδικό του αρκετές μεταφράσεις από τα ιταλικά και τα γαλλικά. Γράφει άρθρα μαχητικά γύρω από την ιστορία, την παιδεία, την οικονομία, την γεωργία, τη φυσική, και καθιερώνει στήλη με τον τίτλο «Μνημοσύνη» για τις γυναίκες και κατηγοριάζει τον κλήρο για τις αδυναμίες του. Σε ένα τέτοιο άρθρο με τον τίτλο «Λυπηραί συνέπειαι» που καταφέρεται εναντίον των κληρικών φαίνεται ότι οφειλέται και το τέλος του περιοδικού, καθώς του επιστρέφονται πολλά τεύχη από τους κύκλους και συγγενείς του ιερομόναχο. Ο εκδότης βλέπει το επερχόμενο τέλος και στο τελευταίο τεύχος ανα-

